

แรงจูงใจด้านนันทนาการและปัจจัยที่ส่งผลต่อการกลับมาเยือนพื้นที่ของนักท่องเที่ยว ที่ไปเยือนน้ำตกห้วยแม่ขมิ้น อุทยานแห่งชาติเขื่อนศรีนครินทร์*

Recreation Motivation and Factors Affecting the Decision of Tourists in Revisiting Huai Mae Khamin Waterfall, Khuean Srinagarindra National Park

กฤษณา กสิกรรม (Krisana Kasikam)**

นภวรรณ ฐานะกาญจน์พงษ์เขียว (Noppawan TanakanjanaPhongkhieo)***

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวในการไปเยือนน้ำตกห้วยแม่ขมิ้น อุทยานแห่งชาติเขื่อนศรีนครินทร์จังหวัดกาญจนบุรีและศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวในการกลับมาเยือนพื้นที่โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวจำนวน 400 คน ในช่วงระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2558 - เดือนเมษายน พ.ศ. 2559 โดยทำการเก็บข้อมูลครอบคลุมทั้งวันหยุดและวันธรรมดา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์ปัจจัย การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ถดถอยพบว่าแรงจูงใจในการมาเยือนน้ำตกห้วยแม่ขมิ้นที่มีความสำคัญสูงสุดเป็นลำดับแรก คือ การได้รับอากาศบริสุทธิ์ รองลงมาคือการได้ทำกิจกรรม/ใช้เวลาร่วมกับคนใกล้ชิด และ การได้ใกล้ชิด สัมผัส และอยู่ท่ามกลางธรรมชาติ โดยสามารถจัดกลุ่มแรงจูงใจจำนวน 21 ประเด็นได้ทั้งสิ้น 4 กลุ่มปัจจัย ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า การรับรู้สภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว ความคิดเห็นต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ และประสบการณ์นันทนาการที่ได้รับ มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจโดยรวมในการมาเยือนของนักท่องเที่ยว และความพึงพอใจโดยรวมมีอิทธิพลต่อความต้องการในการกลับมาเยือนพื้นที่ในอนาคต

*บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (อุทยาน นันทนาการ และการท่องเที่ยว) สาขาอุทยาน นันทนาการ และการท่องเที่ยว ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

The article is a part of thesis, Master of Science (Parks, Recreation, and Tourism), Major Field: Parks, Recreation, and Tourism, Department of Conservation, Faculty of Forestry, Kasetsart University.

**นิสิตปริญญาโทหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (อุทยาน นันทนาการ และการท่องเที่ยว) สาขาวิชาอุทยาน นันทนาการ และการท่องเที่ยวภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เบอร์โทรศัพท์ 0-8354-28356 E-mail address: g5614300481@ku.ac.th

Graduate student of Master of Science (Parks, Recreation, and Tourism), Major Field: Parks, Recreation, and Tourism, Department of Conservation, Faculty of Forestry, Kasetsart University. Tel. 0-8354-28356 E-mail address: g5614300481@ku.ac.th

***อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.นภวรรณ ฐานะกาญจน์ พงษ์เขียว

Thesis Advisor: Associate Professor Dr. NoppawanTanakanjanaPhongkhieo

Abstract

This study aimed to examine the motivations of tourists visiting Huai Mae Khamin Waterfall, Khuean Srinagarindra National Park, Kanchanaburi Province and to study the factors affecting the decision of tourists in revisiting the area. Questionnaires were used to collect data from 400 tourists visiting the area during November 2015 - April 2016 in both weekends and weekdays. The survey data were analyzed by descriptive statistics, factor analysis, correlation analysis and multiple regression analysis. The results found that the most important motivation to visit the study area was to get fresh air. The second and third important motivations were to be with considerate people and to gain general nature experience, respectively. Twenty-one items of tourists' motivation could be grouped into 4 factors. Hypothesis testing found that environmental perception, opinions toward facilities and services, and recreation experiences influenced tourists' overall satisfaction. And the overall satisfaction influenced their needs to revisit the study area in the future.

บทนำ

การทำความเข้าใจเกี่ยวกับแรงจูงใจซึ่งเป็นสาเหตุให้คนเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ หรือเดินทางท่องเที่ยวเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ เพราะจะช่วยให้เข้าใจไปถึงพฤติกรรมของผู้ประกอบกิจกรรมนันทนาการหรือผู้เดินทางท่องเที่ยวได้ดียิ่งขึ้น การศึกษาเหตุผลว่าเหตุใดบุคคลถึงเลือกจุดหมายปลายทางในการเดินทางท่องเที่ยวจึงเป็นเรื่องที่นักวิจัยหลายท่านให้ความสนใจ (Crompton, 1979; Dann, 1981; Fodness, 1994) และยังมีความสำคัญต่อนักจัดการแหล่งนันทนาการหรือแหล่งท่องเที่ยว ในแง่ที่จะช่วยในการกำหนดแนวทางการจัดการพื้นที่เพื่อตอบสนองต่อแรงจูงใจของผู้มาเยือนแหล่งนันทนาการแต่ละแหล่งได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้กระบวนการในการเข้าร่วมนันทนาการของปัจเจกบุคคลเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน และมีความเกี่ยวข้องกับหลากหลายปัจจัย ทั้งส่วนที่เป็นแรงจูงใจภายในด้านนันทนาการ การรับรู้ของแต่ละบุคคลเกี่ยวกับองค์ประกอบของแหล่งนันทนาการ ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งนันทนาการที่ได้รับ ประสบการณ์ในอดีตของแต่ละบุคคล ทัศนคติของบุคคลต่อแหล่งนันทนาการ เป็นต้น (Shih, 1986)

ทั้งนี้ การที่แต่ละบุคคลจะเลือกเดินทางท่องเที่ยวเนื่องมาจากพวกเขามีแรงจูงใจที่จะบรรลุเป้าหมายในสิ่งที่เขาต้องการ (Kim and Jogaratnam, 2002) ดังนั้นแรงจูงใจและความพึงพอใจจึงเป็นแนวคิดพื้นฐานในการเรียนรู้พฤติกรรมนักท่องเที่ยว (Ross and Iso-Ahola, 1991) โดยแรงจูงใจจะเกิดขึ้นก่อนประสบการณ์นันทนาการและนำมาซึ่งความพึงพอใจ หรืออาจกล่าวได้ว่าแรงจูงใจเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการตัดสินใจ (Crompton and McKay, 1997) แรงจูงใจด้านนันทนาการและการท่องเที่ยวเกิดจากแรงขับเคลื่อน 2 ชนิดด้วยกัน แรงขับเคลื่อนแรกคือ ความต้องการที่จะหลีกเลี่ยงจากภาระหน้าที่การทำงาน และความยุ่งยากในการดำเนินชีวิตประจำวัน แรงขับเคลื่อนที่สองคือ การได้รับรางวัลจากการประกอบกิจกรรมนันทนาการ (Mannell and Iso-Ahola, 1987) โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมนันทนาการ (รวมไปถึงการเดินทางท่องเที่ยว) หรือที่อาจใช้คำว่า แรงจูงใจในการเข้าร่วมนันทนาการ (recreation motives/ motivation) สามารถแบ่งได้ 2 กลุ่ม คือ

ปัจจัยภายในตัวบุคคล ได้แก่ ความต้องการในด้านต่างๆของปัจเจกบุคคล เช่น ความต้องการพัฒนาตัวเอง ความต้องการเป็นอิสระปราศจากการควบคุม ความต้องการผ่อนคลายความตึงเครียด ความต้องการได้รับการกระตุ้น ความต้องการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เป็นต้น นอกจากนี้ยังมี บุคลิกภาพ ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร ตลอดจนเงื่อนไขทางสุขภาพร่างกาย และปัจจัยภายนอก ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจสังคม นโยบายที่เกี่ยวข้องกับนันทนาการและการท่องเที่ยวของรัฐ จำนวนและการกระจายของทรัพยากรนันทนาการ รวมไปถึงค่านิยมและทัศนคติของคนในสังคมที่เกี่ยวข้องกับนันทนาการและการท่องเที่ยว (นภวรรณ พงษ์เขียว, 2555)

จังหวัดกาญจนบุรีเป็นจังหวัดท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร อีกทั้งยังเป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 3 ของประเทศรองจากจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดเชียงใหม่ พื้นที่สามในสี่ของกาญจนบุรีเป็นเทือกเขาสลับซับซ้อนอุดมไปด้วยผืนป่า พื้นที่ส่วนที่เหลือเป็นที่ราบเชิงเขาริมแม่น้ำและพื้นที่ริมคลองชลประทาน สะดวกต่อการเข้าถึง จึงทำให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามามากเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่นๆในภาคตะวันตกของประเทศไทย โดยเฉพาะการท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติ (มนัสสินี บุญมีศรีสง่า, 2558) และพบว่าอุทยานแห่งชาติเขื่อนศรีนครินทร์ เป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดกาญจนบุรี อุทยานแห่งชาติแห่งนี้มีน้ำตกที่มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักกันดีคือ น้ำตกห้วยแม่ขมิ้น ซึ่งเป็นน้ำตกหินปูนขนาดใหญ่ มีธรรมชาติสวยงาม ร่มรื่นด้วยพันธุ์ไม้หายากชนิด สามารถรองรับกิจกรรมนันทนาการได้หลากหลายประเภท อาทิ กิจกรรมตั้งเต็นท์พักแรม ชมทิวทัศน์ เดินศึกษาธรรมชาติ และสามารถท่องเที่ยวได้ตลอดปี โดยจำนวนนักท่องเที่ยวที่ไปเยือนอุทยานแห่งชาติเขื่อนศรีนครินทร์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการมาเยือนน้ำตกห้วยแม่ขมิ้นในช่วงปี 2548-2557 พบว่ามีจำนวนสูงถึง 935,189 คน (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช, 2558) ในขณะที่ปัจจุบันยังไม่มีการศึกษาแรงจูงใจในการเดินทางมาเยือนอุทยานแห่งชาติเขื่อนศรีนครินทร์ในเชิงลึกจึงเป็นสาเหตุให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาแรงจูงใจอันเป็นเหตุปัจจัยให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางมาเยือนอุทยานแห่งชาติแห่งนี้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นพื้นฐานในการจัดการเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการกลับมาเยือนซ้ำ ก็จะทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของประสบการณ์นันทนาการที่นักท่องเที่ยวได้รับจากการไปเยือนพื้นที่ ซึ่งนักจัดการสามารถนำไปปรับปรุงการบริหารจัดการพื้นที่ได้โดยตรงอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวในการไปเยือนน้ำตกห้วยแม่ขมิ้น อุทยานแห่งชาติเขื่อนศรีนครินทร์จังหวัดกาญจนบุรี
2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวในการกลับมาเยือนน้ำตกห้วยแม่ขมิ้น อุทยานแห่งชาติเขื่อนศรีนครินทร์ในอนาคต

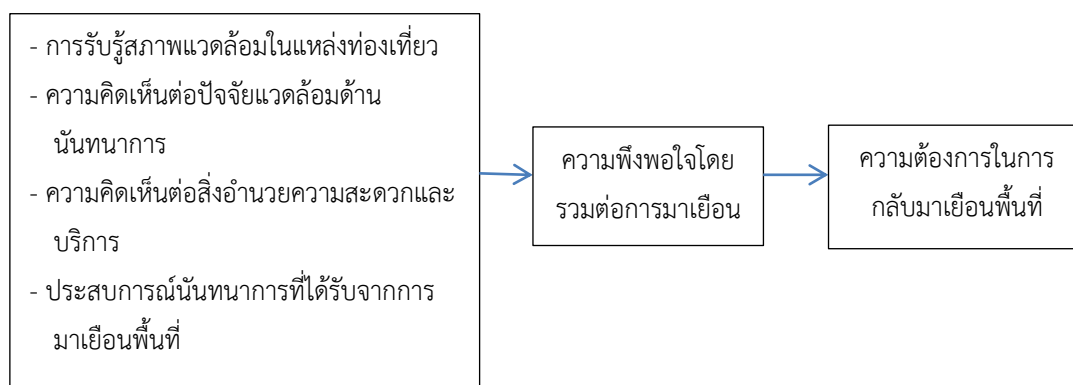
สมมติฐานการวิจัย

จากการตรวจสอบเอกสารรวมทั้งการศึกษาแนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้กำหนดสมมติฐานไว้ 2 ข้อ ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 การรับรู้สภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว ความคิดเห็นต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการ ความคิดเห็นต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ และประสบการณ์นันทนาการที่ได้รับจากการมาเยือนพื้นที่ มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจรวมในการมาเยือน

สมมติฐานข้อที่ 2 ความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยวส่งผลต่อความต้องการในการกลับมาเยือนพื้นที่

จากสมมติฐานข้างต้น สามารถนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือหลักที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาจากการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยคำถาม 4 ตอนคือ

- 1) คำถามทั่วไปเกี่ยวกับการเดินทางและการประกอบกิจกรรมนันทนาการของนักท่องเที่ยว
- 2) คำถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการและประสบการณ์นันทนาการที่ได้รับประกอบด้วย 21 ประเด็นคือ 1) การได้ใกล้ชิด สัมผัส และอยู่ท่ามกลางธรรมชาติ 2) การได้ทำกิจกรรม/ใช้เวลาอยู่กับคนใกล้ชิด 3) การได้พบปะ ผูกมิตรกับผู้อื่น/ผู้คนแปลกหน้า 4) การผจญภัย เสี่ยงภัย และความท้าทาย 5) การพัฒนาทักษะในการประกอบกิจกรรม และฝึกฝนการใช้อุปกรณ์ต่างๆ 6) การได้ใช้พลังกำลังและสมรรถภาพร่างกาย 7) การเรียนรู้และศึกษาธรรมชาติ พรรณไม้ และสัตว์ป่า 8) การหลีกเลี่ยงจากสภาพแวดล้อมที่จำเจ น่าเบื่อหน่ายในชีวิตประจำวันชั่วคราว 9) การผ่อนคลายความเครียด ความวิตกกังวล 10) การพักผ่อนในบรรยากาศที่สงบเงียบ/สันโดษ 11) การพักผ่อนในบรรยากาศที่สงบเงียบ/สันโดษ 12) การเป็นอิสระ/ปราศจากการควบคุม 13) การได้รับอากาศบริสุทธิ์ 14) การมีโอกาสแบ่งปันและช่วยเหลือผู้อื่น 15) การได้ฟื้นฟูสุขภาพกาย/สุขภาพจิต 16) การได้แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ 17) การได้หลีกเลี่ยงจากภาระหน้าที่ในชีวิตประจำวัน 18) การได้พบเห็นสิ่งแปลกใหม่ 19) ความสนุกสนาน/เพลิดเพลิน 20) การได้เป็นผู้นำ หรือสอนผู้อื่นในการประกอบกิจกรรม 21) การพึ่งพาตนเอง/ทดสอบความสามารถของตนเอง
- 3) คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการ ได้แก่ สภาพเส้นทางเข้าถึงพื้นที่ ความห่างไกลของแหล่งจากเสียงรบกวนจากภายนอก ความเป็นธรรมชาติ โอกาสในการพบปะผู้คน ร่องรอยผลกระทบจากกิจกรรมการใช้ประโยชน์พื้นที่ สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการภายในแหล่ง และการควบคุมนักท่องเที่ยวให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบโดยการใช้เจ้าหน้าที่ตรวจตรา หรือ การใช้การสื่อความหมาย

คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่ออำนวยความสะดวก เช่น เส้นทางศึกษาธรรมชาติ แผ่นป้าย/สัญลักษณ์ต่างๆ ห้องน้ำ ห้องสุขา บ้านพักนักท่องเที่ยว ลานกางเต็นท์ ความปลอดภัยโดยรวมในการประกอบกิจกรรม ความสะอาดโดยรวม การตกแต่งภูมิทัศน์ การให้บริการข้อมูลของเจ้าหน้าที่ และการควบคุมและบังคับใช้กฎระเบียบ คำถามเกี่ยวกับการรับรู้สภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว ความพึงพอใจโดยรวมในการมาเยือน รวมทั้งข้อคำถามเกี่ยวกับความต้องการในการกลับมาเยือนพื้นที่ในอนาคต

4) คำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของนักท่องเที่ยว ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน

วิธีการ

1. ตรวจสอบข้อมูลทุติยภูมิโดยการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจและปัจจัยที่ส่งผลต่อการกลับมาเยือนพื้นที่ เพื่อพัฒนากกรอบแนวคิดการวิจัย ออกแบบเครื่องมือและวางแผนการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ
2. ทำการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สถิตินักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนพื้นที่ศึกษาระหว่างปีงบประมาณ 2553-2557 ย้อนหลัง 5 ปีในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนเมษายน รวมทั้งสิ้นเป็นจำนวน 291,173 คน นำมาหาค่าเฉลี่ยรายปีแล้วนำมาคำนวณโดยใช้สูตรของ Yamane (1973) โดยให้มีค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับร้อยละ 5 ได้ขนาดตัวอย่างทั้งหมด 399 ตัวอย่าง
3. นำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเป็นปรนัย จากนั้นนำไปทำการทดสอบล่วงหน้าก่อนการเก็บข้อมูลจริง (try out) กับนักท่องเที่ยวจำนวน 30 คน และนำมาวิเคราะห์หาความน่าเชื่อถือด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha coefficient) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543) สำหรับมาตรวัดแรงจูงใจในการมาเยือนได้ค่าเท่ากับ 0.829 และมาตรวัดประสบการณ์นันทนาการที่ได้รับจากการมาเยือนพื้นที่ได้ค่าเท่ากับ 0.896
4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพไปเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยว โดยแจกแบบสอบถามให้นักท่องเที่ยวกลุ่มละ 1 คน เก็บข้อมูลทั้งในช่วงวันหยุดและวันธรรมดา ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2558 - เดือนเมษายน 2559 รวมระยะเวลา 6 เดือน
5. วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistic) ใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการอธิบาย และสรุปลักษณะทั่วไปของข้อมูล ค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ปัจจัย (factor analysis) เพื่อจัดกลุ่มหรือรวมตัวแปรที่มีความสัมพันธ์หรือความคล้ายคลึงกันไว้ในกลุ่มหรือปัจจัยเดียวกัน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของนักท่องเที่ยว พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 54.2 เป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 45.8 ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 18-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.8 รองลงมาเป็นช่วงอายุ 31-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.0 โดยเฉลี่ยแล้วผู้มาเยือนมีอายุ 33.46 (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.06) จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 60.5 รองลงมาจบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีคิด

เป็นร้อยละ 11.0 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 39.5 รองลงมาคือประกอบกิจการส่วนตัวคิดเป็นร้อยละ 19.2 ส่วนใหญ่มีรายได้มากกว่า 40,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 33.5 รองลงมามีรายได้อยู่ในช่วง 10,001-20,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 30.8 โดยเฉลี่ยแล้วนักท่องเที่ยวมีรายได้ 37,194 บาท (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.88) และ ส่วนใหญ่เดินทางมาจากจังหวัดกรุงเทพมหานครคิดเป็นร้อยละ 40.7 รองลงมาคือจังหวัดนครปฐม คิดเป็นร้อยละ 9.3 และจังหวัดกาญจนบุรี คิดเป็นร้อยละ 8.3

2. ผลการศึกษาลักษณะการเดินทางและการประกอบกิจกรรมนันทนาการของนักท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาประกอบกิจกรรมบริเวณน้ำตกห้วยแม่ขมิ้นเป็นครั้งแรกคิดเป็นร้อยละ 54.0 รองลงมาคือ เคยมา 1 ครั้งคิดเป็นร้อยละ 16.5 โดยน้ำตกห้วยแม่ขมิ้นเป็นจุดหมายปลายทางหลักในการเดินทางมากถึงร้อยละ 94.8 โดยส่วนใหญ่เป็นการเดินทางมากับครอบครัวร้อยละ 40.6 รองลงมาคือเดินทางมากับกลุ่มเพื่อนคิดเป็นร้อยละ 30.2 ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทางส่วนใหญ่คือรถยนต์ส่วนตัวร้อยละ 88.0 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 82.5 มีการพักแรมบริเวณพื้นที่น้ำตกห้วยแม่ขมิ้น โดยพักแรมเป็นเวลา 1 คืน คิดเป็นร้อยละ 63.5 ในส่วนของกิจกรรมนันทนาการส่วนใหญ่จะประกอบกิจกรรมเล่นน้ำตกร้อยละ 69.8 รองลงมาคือ การพักผ่อนในบรรยากาศที่สงบร้อยละ 69.0

3. ผลการศึกษาความหลากหลายของแรงจูงใจในการมาเยือนพื้นที่ โดยแรงจูงใจในการมาเยือนน้ำตกห้วยแม่ขมิ้นในงานวิจัยนี้วัดจากระดับความสำคัญที่ผู้มาเยือนให้กับประสบการณ์ด้านต่างๆ หรือประสบการณ์ที่ผู้มาเยือนปรารถนา (desired experience) จำนวนทั้งสิ้น 21 ประเด็น พบว่าแรงจูงใจที่มีความสำคัญสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ การได้รับอากาศบริสุทธิ์ (ค่าเฉลี่ย 4.46 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.65) ลำดับที่สองคือ การได้ทำกิจกรรม/ใช้เวลาร่วมกับคนใกล้ชิด (ค่าเฉลี่ย 4.32 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.75) และ การได้ใกล้ชิด สัมผัส และอยู่ท่ามกลางธรรมชาติ (ค่าเฉลี่ย 4.28 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.68) ส่วนแรงจูงใจที่มีความสำคัญน้อยที่สุด คือ การผจญภัย เสี่ยงภัย และความท้าทาย (ค่าเฉลี่ย 2.93 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.08) (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวในการมาเยือนน้ำตกห้วยแม่ขมิ้น

แรงจูงใจ	ร้อยละของระดับความสำคัญในการ						$\bar{X}$	SD
	ตัดสินใจมาเยือนพื้นที่							
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	(0)		
1. การได้ใกล้ชิด สัมผัส และอยู่ท่ามกลางธรรมชาติ	41.0	46.5	12.0	0.5	0.0	0.0	4.28	0.68
2. การได้ทำกิจกรรม/ใช้เวลาร่วมกับคนใกล้ชิด	45.8	43.5	9.0	1.2	0.5	0.0	4.32	0.75
3. การได้พบปะ ผูกมิตรกับผู้อื่น/ผู้คนแปลกหน้า	8.2	24.2	43.2	17.8	3.2	3.2	3.06	1.08
4. การผจญภัย เสี่ยงภัย และความท้าทาย	7.5	18.8	44.2	21.0	5.8	2.8	2.93	1.08
5. การพัฒนาทักษะในการประกอบกิจกรรม และฝึกฝนการใช้อุปกรณ์ต่างๆ	8.2	23.5	39.8	18.5	6.0	4.0	2.97	1.16
6. การได้ใช้พลังกำลังและสมรรถภาพร่างกาย	9.8	29.0	41.0	13.8	5.2	1.2	3.20	1.04

7. การเรียนรู้และศึกษาธรรมชาติ พรรณไม้ และสัตว์ป่า	8.0	27.8	40.5	17.2	5.5	1.0	3.12	1.03
8. การหลีกเลี่ยงสภาพแวดล้อมที่จำเจ น่าเบื่อหน่ายในชีวิตประจำวันชั่วคราว	44.5	40.2	12.2	2.0	0.8	0.2	4.25	0.83
9. การผ่อนคลายความเครียด ความวิตกกังวล	42.0	44.8	10.8	1.2	1.0	0.2	4.24	0.80
10. การพักผ่อนในบรรยากาศที่สงบเงียบ/สันโดษ	36.8	40.0	20.5	1.2	0.8	0.8	4.08	0.89
11. การได้บุกเบิก/สำรวจสถานที่ใหม่ๆ	21.0	37.8	26.5	9.0	3.5	2.2	3.57	1.15
12. การเป็นอิสระ/ปราศจากการควบคุม	29.5	41.5	21.2	4.2	1.2	2.5	3.86	1.08
13. การได้รับอากาศบริสุทธิ์	55.5	35.5	9.2	0.0	0.0	0.0	4.46	0.65
14. การมีโอกาสแบ่งปันและช่วยเหลือผู้อื่น	13.2	29.5	40.2	14.0	2.8	0.2	3.35	0.98
15. การได้ฟื้นฟูสุขภาพกาย/สุขภาพจิต	31.0	46.8	18.0	2.8	1.0	0.5	4.02	0.87
16. การได้แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์	14.2	31.2	37.8	11.5	2.5	2.8	3.35	1.10
17. การได้หลีกเลี่ยงจากภาระหน้าที่ ในชีวิตประจำวัน	39.5	39.2	14.2	3.5	1.2	2.2	4.05	1.07
18. การได้พบเห็นสิ่งแปลกใหม่	35.5	35.8	24.2	3.2	0.5	0.8	4.00	0.94
19. ความสนุกสนาน/เพลิดเพลิน	35.5	44.5	16.5	2.5	0.5	0.5	4.10	0.85
20. การได้เป็นผู้นำ หรือสอนผู้อื่นในการประกอบกิจกรรม	9.0	27.8	40.8	15.5	3.2	3.8	3.12	1.11
21. การพึ่งพาตนเอง/ทดสอบความสามารถของตนเอง	16.8	40.5	31.5	8.8	1.2	1.2	3.59	0.98

เมื่อจัดกลุ่มแรงจูงใจโดยวิธีการวิเคราะห์ปัจจัยด้วยเทคนิค Principle Component Analysis พบว่าสามารถจัดกลุ่มแรงจูงใจได้ 4 กลุ่มปัจจัย แต่ละกลุ่มแรงจูงใจประกอบด้วยประเด็นต่างๆ ที่มีค่า factor loadings ดังปรากฏในตารางที่ 2 โดยการจัดกลุ่มสามารถอธิบายความแปรปรวนในแรงจูงใจได้ร้อยละ 54.59 แรงจูงใจ 4 กลุ่มประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 การได้หลีกเลี่ยงสภาพแวดล้อมที่จำเจ อยู่ท่ามกลางธรรมชาติและผ่อนคลายความเครียด กลุ่มที่ 2 พบเห็นสิ่งแปลกใหม่ สำรวจสถานที่ใหม่ๆ เป็นอิสระ แสดงออกซึ่งความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มที่ 3 ผจญภัย เสี่ยงภัย ได้ใช้พลังกำลังและพัฒนาทักษะ และกลุ่มที่ 4 ได้พึ่งพาตนเอง ได้สอนผู้อื่นและความสนุกสนานเพลิดเพลิน

ตารางที่ 2 คำนวณน้ำหนักปัจจัย (factor loadings)ของแรงจูงใจในการมาเยือนพื้นที่ของนักท่องเที่ยว

แรงจูงใจ	factor loadings			
	ปัจจัย 1	ปัจจัย 2	ปัจจัย 3	ปัจจัย 4
กลุ่มที่ 1 การได้สัมผัสกับสภาพแวดล้อมที่จำเจ อยู่ท่ามกลางธรรมชาติและผ่อนคลายความเครียด				
1. การได้สัมผัสกับสภาพแวดล้อมที่จำเจ น่าเบื่อหน่ายในชีวิตประจำวันชั่วคราว	.731			
2. การผ่อนคลายความเครียด ความวิตกกังวล	.719			
3. การได้ทำกิจกรรม/ใช้เวลาอยู่กับคนใกล้ชิด	.685			
4. การได้ใกล้ชิด สัมผัส และอยู่ท่ามกลางธรรมชาติ	.635			
5. การพักผ่อนในบรรยากาศที่สงบเงียบ/สันโดษ	.593			
6. การได้รับอากาศบริสุทธิ์	.567			
กลุ่มที่ 2 การได้พบเห็นสิ่งแปลกใหม่ สำรวจสถานที่ใหม่ๆ เป็นอิสระ แสดงออกซึ่งความคิดสร้างสรรค์				
1. การได้พบเห็นสิ่งแปลกใหม่		.678		
2. การได้บุกเบิก/สำรวจสถานที่ใหม่ๆ		.669		
3. การเป็นอิสระ/ปราศจากการควบคุม		.630		
4. การได้แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์		.538		
5. การได้ฟื้นฟูสุขภาพกาย/สุขภาพจิต		.523		
6. การมีโอกาสดำเนินและช่วยเหลือผู้อื่น		.513		
7. การได้สัมผัสกับภาวะหน้าที่ ในชีวิตประจำวัน		.440		

ตารางที่ 2 (ต่อ)

แรงจูงใจ	factor loadings			
	ปัจจัย 1	ปัจจัย 2	ปัจจัย 3	ปัจจัย 4
กลุ่มที่ 3 การผจญภัย เสี่ยงภัย ได้ใช้พลังกำลังและพัฒนาทักษะ				
1. การพัฒนาทักษะในการประกอบกิจกรรมและฝึกฝนการใช้อุปกรณ์ต่างๆ			.727	

2. การผจญภัย เสี่ยงภัย และความท้าทาย	.700
3. การได้ใช้พลังกำลังและสมรรถภาพร่างกาย	.632
4. การเรียนรู้และศึกษาธรรมชาติ พรรณไม้ และสัตว์ป่า	.539
5. การได้พบปะ ผู้มิตรกับผู้อื่น/ผู้คนแปลกหน้า	.538

กลุ่มที่ 4 การได้พึ่งพาตนเอง ได้สอนผู้อื่นและ

ความสนุกสนานเพลิดเพลิน

1. การพึ่งพาตนเอง/ทดสอบความสามารถของตนเอง	.761
2. การได้เป็นผู้นำ หรือสอนผู้อื่นในการประกอบกิจกรรม	.675
3. ความสนุกสนาน/เพลิดเพลิน	.565

4. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวในการกลับมาเยือนน้ำตกห้วยแม่ขมิ้น อุทยานแห่งชาติเขื่อนศรีนครินทร์

การรับรู้สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รู้สึกว่าคุณภาพแวดล้อมภายในแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในสภาพดี คิดเป็นร้อยละ 48.0 รองลงมาคืออยู่ในสภาพปานกลางร้อยละ 32.2

ความพึงพอใจโดยรวมในการมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่พอใจมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 48.2 พอใจปานกลางร้อยละ 26.0

ความคิดเห็นต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าสภาพเส้นทางเข้าถึงพื้นที่/การเข้าถึงโดยใช้รถยนต์ต่างๆเข้าถึงยากลำบากร้อยละ 29.2 รองลงมา คิดว่าคุณภาพเส้นทางเข้าถึงพื้นที่/การเข้าถึงโดยใช้รถยนต์ต่างๆสะดวกในระดับปานกลางร้อยละ 27.8 ความห่างไกลของแหล่งจากเสียงรบกวนจากภายนอกพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รู้สึกว่าคุณภาพเสียงรบกวนมากร้อยละ 39.8 รองลงมาคือมีความสงบสันโดษมากที่สุดร้อยละ 33.0 ความเป็นธรรมชาติ พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รู้สึกว่าคุณภาพความเป็นธรรมชาติสูงร้อยละ 46.2 รองลงมาคือความเป็นธรรมชาติสูงมากร้อยละ 27.8 โอกาสในการพบปะผู้คนพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รู้สึกว่าคุณภาพโอกาสที่จะพบปะผู้คนในระดับปานกลางร้อยละ 40.2 รองลงมาคือโอกาสที่จะพบปะผู้คนในระดับมากร้อยละ 31.8 ร่องรอยผลกระทบจากกิจกรรมการใช้ประโยชน์พื้นที่ เช่น ขยะ รอยขีดเขียน ร่องรอยการพังทลายของดินพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าภายในพื้นที่ปรากฏร่องรอยผลกระทบในระดับปานกลางร้อยละ 40.8 รองลงมาปรากฏร่องรอยผลกระทบในระดับน้อยร้อยละ 33.2 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าระดับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 42.2 อยู่ในระดับต่ำร้อยละ 30.5 ในส่วนของการควบคุมนักท่องเที่ยวให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบโดยการใช้เจ้าหน้าที่ตรวจตรา และ/หรือการใช้การสื่อความหมาย นักท่องเที่ยวรู้สึกว่าการควบคุมในปานกลางร้อยละ 38.6 และรู้สึกว่าการควบคุมในระดับสูงร้อยละ 38.5

ความคิดเห็นต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่คิดว่าเส้นทางศึกษาธรรมชาติอยู่ในระดับดีร้อยละ 59.3 แผ่นป้าย/สัญลักษณ์ต่างๆ อยู่ในระดับดีร้อยละ 53.3 ห้องน้ำห้องสุขาอยู่ในระดับดีร้อยละ 42.2 บ้านพักนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 44.6 ลานกางเต็นท์อยู่ในระดับดีร้อยละ 52.5 ความปลอดภัยโดยรวมในการประกอบกิจกรรมอยู่ในระดับดีร้อยละ 65.2 ความสะอาดโดยรวมอยู่ในระดับ

ดีร้อยละ 58.8 การตกแต่งภูมิทัศน์อยู่ในระดับดีร้อยละ 58.8 การให้บริการข้อมูลของเจ้าหน้าที่อยู่ในระดับดีร้อยละ 47.3 และการควบคุมและบังคับใช้กฎระเบียบอยู่ในระดับดีร้อยละ 45.8

ระดับการได้รับประสบการณ์นั้นหนาแน่นพบว่า นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ การได้รับอากาศบริสุทธิ์ด้วยค่าเฉลี่ย 4.42 (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.73) ลำดับที่สองคือ การได้ทำกิจกรรม/ใช้เวลาร่วมกับคนใกล้ชิด ด้วยค่าเฉลี่ย 4.28 (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.75) และการหลีกเลี่ยงจากสภาพแวดล้อมที่จำเจ น่าเบื่อหน่ายในชีวิตประจำวันชั่วคราว ด้วยค่าเฉลี่ย 4.21 (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.86) ส่วนประสบการณ์จากการเข้าร่วมกิจกรรมนั้นหนาแน่นการที่ได้น้อยที่สุดคือ การผจญภัย เสี่ยงภัย และความท้าทายด้วยค่าเฉลี่ย 2.91 (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.10) และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการในการกลับมาเยือนพื้นที่ในอนาคตอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 37.0

สิ่งที่นักท่องเที่ยวประทับใจมากที่สุดในการมาเยือนน้ำตกห้วยแม่ขมิ้นคือ ตัวน้ำตกห้วยแม่ขมิ้น ความเป็นธรรมชาติและอากาศดี บริสุทธิ์เย็นสบายสดชื่น ส่วนสิ่งที่นักท่องเที่ยวไม่ประทับใจในการมาเยือนพื้นที่ คือ ในช่วงปีที่ผ่านมาเกิดภาวะแล้งจัดทำให้น้ำตกไหลน้อย ในช่วงเทศกาลมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวเยอะส่งผลให้พื้นที่กางเต็นท์พักแรมไม่พอ ลานจอดรถเต็ม ห้องน้ำไม่สะอาด บ้านพักไม่เพียงพอ และนักท่องเที่ยวบางกลุ่มส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่นในเวลากลางคืน

5. ผลการทดสอบสมมติฐาน ในการวิจัยครั้งนี้ตั้งสมมติฐานไว้ 2 ข้อ ซึ่งผลการทดสอบสมมติฐานสามารถสรุปได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 การรับรู้สภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว ความคิดเห็นต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนั้นหนาแน่น การความคิดเห็นต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ และประสบการณ์นั้นหนาแน่นการที่รับรู้จากการมาเยือนพื้นที่ มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจรวมในการมาเยือน

ในการทดสอบสมมติฐาน ผู้วิจัยทำการทดสอบความสัมพันธ์ในเบื้องต้นระหว่างตัวแปรอิสระตามสมมติฐาน กับตัวแปรตามความพึงพอใจโดยรวมต่อการมาเยือน ด้วยวิธีการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ โดยแยกตัวแปรอิสระด้านประสบการณ์นั้นหนาแน่นการที่รับรู้จากการมาเยือนพื้นที่ออกเป็น 4 ตัวแปรย่อยตามผลการวิเคราะห์ปัจจัย เป็นประสบการณ์ด้านการได้หลีกเลี่ยงสภาพแวดล้อมที่จำเจ อยู่ท่ามกลางธรรมชาติและผ่อนคลายความเครียด (กลุ่ม 1) ประสบการณ์ด้านการได้พบเห็นสิ่งแปลกใหม่ สำรวจสถานที่ใหม่ๆ เป็นอิสระ และแสดงออกซึ่งความคิดสร้างสรรค์ (กลุ่ม 2) ประสบการณ์ด้านการได้ผจญภัย เสี่ยงภัย ได้ใช้พลังกำลังและพัฒนาทักษะ (กลุ่ม 3) และประสบการณ์ด้านการได้พึ่งพาตนเอง ได้สอนผู้อื่นและความสนุกสนานเพลิดเพลิน (กลุ่ม 4) ผลการวิเคราะห์พบว่าตัวแปรอิสระทุกตัวมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับตัวแปรตามความพึงพอใจโดยรวมในการมาเยือน โดยตัวแปรที่มีขนาดความสัมพันธ์สูงสุดคือ การรับรู้สภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .560 รองลงมาคือ ความคิดเห็นต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .345 และประสบการณ์นั้นหนาแน่นการ กลุ่ม 1 ด้านการได้หลีกเลี่ยงสภาพแวดล้อมที่จำเจ อยู่ท่ามกลางธรรมชาติและผ่อนคลายความเครียดด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .335 ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามในสมมติฐานที่ 1

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) กับตัวแปรตาม
การรับรู้สภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว	.560**
ความคิดเห็นต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการ	.141*
ความคิดเห็นต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ	.345**
ประสบการณ์นันทนาการ กลุ่ม 1	.335**
ประสบการณ์นันทนาการ กลุ่ม 2	.223**
ประสบการณ์นันทนาการ กลุ่ม 3	.126*
ประสบการณ์นันทนาการ กลุ่ม 4	.211**

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

เมื่อทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุ โดยวิธีการ Stepwise พบว่ามีตัวแปรอิสระ 4 ตัว มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามความพึงพอใจโดยรวมในการมาเยือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F=105.696$; $P\text{-value}=0.000$) โดยก่อให้เกิดความแปรผันในตัวแปรตามที่ระดับ .01 ประมาณร้อยละ 39.4 ($R^2=.394$) โดยตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจโดยรวมสูงสุด คือการรับรู้สภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ .472 ($t=11.387$; $P\text{-value}=0.000$) กล่าวคือ นักท่องเที่ยวที่มีการรับรู้ทางบวกต่อสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวมากจะมีความพึงพอใจโดยรวมในการมาเยือนพื้นที่มาก สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในเบื้องต้น ตัวแปรอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจโดยรวมมากในลำดับถัดมา คือ ความคิดเห็นต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ .183 ($t=4.214$; $P\text{-value}=0.000$) กล่าวคือ นักท่องเที่ยวที่มีความคิดเห็นทางบวกต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการมากจะมีความพึงพอใจโดยรวมในการมาเยือนพื้นที่มาก ประสบการณ์นันทนาการที่ได้รับด้านการได้สัมผัสกับสภาพแวดล้อมที่จำเริญ อยู่ท่ามกลางธรรมชาติและผ่อนคลายความเครียด มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ .177 ($t=3.474$; $P\text{-value}=0.001$) กล่าวคือ นักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์นันทนาการที่ได้รับด้านการได้สัมผัสกับสภาพแวดล้อมที่จำเริญ อยู่ท่ามกลางธรรมชาติและผ่อนคลายความเครียดมากจะมีความพึงพอใจโดยรวมในการมาเยือนพื้นที่มาก และสุดท้าย ประสบการณ์ด้านการได้พักผ่อนเอง ได้สอนผู้อื่นและความสนุกสนานเพลิดเพลิน มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ .104 ($t=2.007$; $P\text{-value}=0.045$) กล่าวคือ นักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์นันทนาการที่ได้รับด้านการได้พักผ่อนเอง ได้สอนผู้อื่นและความสนุกสนานเพลิดเพลินมากจะมีความพึงพอใจโดยรวมในการมาเยือนพื้นที่มาก ดังรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุตามสมมติฐานที่ 1

ตัวแปรอิสระ	ค่าคงที่	ค่าเฉลี่ย	SD	Beta	t	p-value
ค่าคงที่ (constant)	.124					
การรับรู้สภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว		3.68	0.85	.472	11.387	.000
ประสบการณ์ด้านการได้หลักหนี		4.21	0.609	.177	3.474	.001
สภาพแวดล้อมที่จำเอยอยู่ท่ามกลาง						
ธรรมชาติและผ่อนคลายความเครียด						
ประสบการณ์ด้านการได้พึ่งพาตนเอง ได้		3.62	0.80	.104	2.007	.045
สอนผู้อื่นและความสนุกสนานเพลิดเพลิน						
ความคิดเห็นต่อสิ่งอำนวยความสะดวก		3.69	0.54	.183	4.214	.000
และการบริการ						

หมายเหตุ $F=36.375$; $P\text{-value}=.000$; $R^2=.394$

สมมติฐานที่ 2 ความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยวส่งผลต่อความต้องการในการกลับมาเยือนพื้นที่

จากผลการวิเคราะห์ถดถอย พบว่า ความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยวมีอิทธิพลต่อความต้องการในการกลับมาเยือนพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F=194.348$; $P\text{-value}=.000$) ก่อให้เกิดความแปรผันในตัวแปรตามในระดับ .01 ประมาณร้อยละ 32.8 $R^2 = .328$ มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ .573 ($t = 13.941$; $P\text{-value}=.000$) หรือมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกับความต้องการในการกลับมาเยือนพื้นที่ กล่าวคือ นักท่องเที่ยวที่มีความพึงพอใจโดยรวมมากจะมีความต้องการในการกลับมาเยือนพื้นที่มากดังรายละเอียดในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุตามสมมติฐานที่ 2

ตัวแปรอิสระ	ค่าคงที่	ค่าเฉลี่ย	SD	Beta	t	p-value
ค่าคงที่ (constant)	.124					
ความพึงพอใจโดยรวมในการมาเยือน		3.88	0.82	.573	13.941	.000

หมายเหตุ $F=194.348$; $P\text{-value}=.000$; $R^2=.328$

สรุปและอภิปรายผล

แรงจูงในการมาเยือนน้ำตกห้วยแม่ขมิ้นในงานวิจัยนี้วัดจากระดับความสำคัญที่ผู้มาเยือนให้กับประสบการณ์ด้านต่างๆ หรือประสบการณ์ที่ผู้มาเยือนปรารถนา จำนวนทั้งสิ้น 21 ประเด็น พบว่าแรงจูงใจที่มีความสำคัญสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ การได้รับอากาศบริสุทธิ์ ลำดับที่สองคือ การได้ทำกิจกรรม/ใช้เวลาร่วมกับคนใกล้ชิด และการได้ใกล้ชิดสัมผัสและอยู่ท่ามกลางธรรมชาติส่วนแรงจูงใจที่มีความสำคัญน้อยที่สุด คือการผจญภัย เสี่ยงภัย และความท้าทาย

จากการจัดกลุ่มแรงจูงใจโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย พบว่าแรงจูงใจด้านนันทนาการของนักท่องเที่ยวในงานวิจัยนี้แบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 การได้หลีกหนีสภาพแวดล้อมที่จำเจ อยู่ท่ามกลางธรรมชาติและผ่อนคลายความเครียด กลุ่มที่ 2 การได้พบเห็นสิ่งแปลกใหม่ สำรวจสถานที่ใหม่ๆ เป็นอิสระ แสดงออกความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มที่ 3 การได้ผจญภัย เสี่ยงภัย ได้ใช้พลังกำลังและพัฒนาทักษะและ กลุ่มที่ 4 การได้พึ่งพาตนเอง ได้สอนผู้อื่นและความสนุกสนานเพลิดเพลิน

ระดับการได้รับประสบการณ์นันทนาการพบว่า นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ การได้รับอากาศบริสุทธิ์ ลำดับที่สองคือ การได้ทำกิจกรรม/ใช้เวลาร่วมกับคนใกล้ชิดและการได้ผ่อนคลายความเครียด ความวิตกกังวลส่วนประสบการณ์จากการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการที่ได้รับน้อยที่สุดคือ การผจญภัย เสี่ยงภัย และความท้าทาย ซึ่งค่อนข้างสอดคล้องกับประสบการณ์ที่ปรารถนา และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการในการกลับมาเยือนพื้นที่ในอนาคตอยู่ในระดับมาก

ผลจากการทดสอบสมมติฐานพบว่า การรับรู้สภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว ความคิดเห็นต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ ประสบการณ์การได้หลีกหนีสภาพแวดล้อมที่จำเจอยู่ท่ามกลางธรรมชาติและผ่อนคลาย ประสบการณ์การได้พึ่งพาตนเอง ได้สอนผู้อื่นและความสนุกสนานเพลิดเพลิน มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจรวมในการมาเยือนและ ความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยวมีอิทธิพลต่อความต้องการในการกลับมาเยือนพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Arowosafe and Emmanuel (2014) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับตัวชี้วัดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวพบว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวมีอิทธิพลต่อการกลับมาเยือนพื้นที่ในอนาคตหรือมีแนวโน้มที่จะชักชวนผู้อื่นให้มาเที่ยวยังสถานที่ตนเองเคยมาเยือน เช่นเดียวกันกับ Rajesh (2013) ที่ทำการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวกับความจงรักภักดีต่อสถานที่พบว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวส่งผลทางตรงต่อความจงรักภักดีในสถานที่กล่าวโดยสรุป ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการกลับมาเยือนซ้ำ นักจัดการจึงควรรักษาระดับความพึงพอใจโดยรวม ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากความรู้สึกทางบวกที่มีต่อสภาพแวดล้อมภายในแหล่งและสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ ให้อยู่ในระดับสูงอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมนันทนาการของผู้มาเยือน การปฏิบัติและไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของผู้มาเยือน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลสำหรับการบริหารจัดการพื้นที่นันทนาการได้ดียิ่งขึ้น
2. ควรมีการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับด้านชีวภาพ ด้านนันทนาการ และขีดความสามารถในการรองรับได้ทางด้านจิตวิทยา เนื่องจากในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากส่งผลกระทบต่อทรัพยากรนันทนาการและความรู้สึกของนักท่องเที่ยว

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช. (2015). สถิตินักท่องเที่ยว. เข้าถึงได้จาก http://www.dnp.go.th/NPRD/develop/data/stat56/10year_56.pdf. เข้าถึงวันที่ 20 ธันวาคม 2558.

นภวรรณ ฐานะกาญจน์ พงษ์เขียว. 2555. เอกสารประกอบการสอนวิชาอุทยาน นันทนาการ และการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ. คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.(พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ:

สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

มนัสสินี บุญมีศรีสง่า. (2558). “การให้ความหมายรูปแบบและกลยุทธ์การตลาดการท่องเที่ยวแบบดาร์กทัวร์ริซึม.” Veridian E-Journal SU Vol.8 No.2 (May - August). หน้า 571-592

ภาษาต่างประเทศ

Arowosafe, F.C. and Emmanuel A.A. (2014). “Investigating Indicator for Tourist Satisfaction at Mole National Park, Ghana.” **Tourism Management**, no. 3: 1-6. Crompton, J. (1979).

“Motivations for pleasure vacation.” **Annals of Tourism Research** no.6: 408-424.

Crompton, J. L., and S.L. McKay 1997. “Motives of Visitors Attending Festival Events.”

Annals of Tourism Research 24(2): 425-439.

Dann, G.M.S. (1981). “Tourist motivation an appraisal.” **Annals of Tourism Research** no.2: 187-219.

Fodness, D. (1994). “Measuring tourist motivation.” **Annals of Tourism Research** 21,3: 555-581.

Kim, K., and G. Jogaratnam. 2002. “Travel Motivation: A Comparative Study of Asian International and Domestic American College Students.” **Journal of Travel & Tourism Marketing** 13(4): 61-82

Mannell, R.C., and S.E. Iso-Ahola. 1987. “Psychological Nature of Leisure and Tourism Experience.” **Annals of Tourism Research** 14: 314-331

Rajesh, R. (2013). “Impact of Tourist Perceptions, Destination Image and Tourist Satisfaction on Destination Loyalty: A Conceptual Model.” **Journal of Tourism and Cultural Heritage** 11,3: 67-78

Ross, E.L.D. and S.E. Iso-Ahola. 1991. “Sightseeing Tourist Motivation and Satisfaction.” **Annals of Tourism Research** 18: 226-237

Shih, D. (1986). “VALS as a tool of tourism market research : The Pennsylvania experience.” **Journal of Travel Research** 24(4): 2-11.

Yamane, T. (1973). **Statistics: An Introduction Analysis**. 3rd Ed. Harper International Edition, Tokyo.